

Lukijat pitävät kehnoa laatua takeena kuvan aitoudesta

REUTERS TV

Tutkimuksen mukaan lukijakuvia pidetään yhtä luotettavina kuin ammattilaisten ottamia kuvia.

Teemu Luukka HS

LUKIJAT luottavat uutisvalokuviin, tosin luottamus on hiljaista sorttia. Tähän tulokseen ovat päätyneet valtiotieteiden tohtori **Liina Puustinen** ja professori **Janne Seppänen** tutkimuksessaan, jossa selvitettiin lukijoiden luottamusta uutiskuvien aitouteen.

Tutkimus tehtiin, koska digitaalinen teknologia on tehnyt valokuvien käsittelyn helpoksi, mikä on herättänyt runsaasti keskustelua siitä, kannattaako uutiskuviin enää luottaa.

SUOMESSA ehkä kuuluisin kuva-ankka on uutistoimisto Reutersin välittämä kuva venäläisen tutkimusryhmän työstä Pohjoisella jäämerellä. Kuva oli todellisuudessa nappattu tutkimusmatkasta, joka esitettiin *Titanic*-elokuvassa. Asian huomasi Ilta-Sanomien 13-vuotias lukija **Walteri Seretin**.

Vuonna 2003 The Los Angeles Timesin kuvaaja **Brian Walski** lisäsi pyssyn kanssa

heiluvan sotilaan kuvaan, jossa mies kantaa lasta Irakin sodassa. Kuvaaja sai potkut.

Liina Puustisen mukaan lukijoilla luottamus ja epäluottamus ovat usein lomittain. Sen takia lukijoiden on vaikea vastata kysymykseen kuvan luotettavuudesta sanoilla ”kylä” tai ”ei”.

YKSI tutkimuksessa esille tullut tieto yllätti Puustisen: ”Lukijat pitävät lukijoiden lehtiin lähettämiä kuvia yhtä luotettavina kuin ammattilaisten ottamia kuvia.”

Hän sanoo, että monelle lukijalle kuvien laadun huonous on merkki sen aitoudesta.

”Ihmiset alkavat miettiä kuvan luotettavuutta, kun kuva on hyvin taiteellinen.”

Puustinen sanoo, että kysyttäessä ihmiset kykenevät analysoimaan ja olemaan kriittisiä kuvia kohtaan. ”Harvoin he kuitenkaan alkavat itse luku-tilanteessa epäillä esimerkiksi fotokäsittelyä.”

TUTKIMUKSESSA määritellään neljä luottamuksen ulottuvuutta: yleisin on hiljainen luottamus, mutta myös arvioitava luottamusta, kontekstuaalisovaa luottamusta ja epäilyä esiintyy.

Kontekstuaalisovassa luottamuksessa kuvan ympärillä oleva mediaympäristö – esimerkiksi julkaisun nimi – vaikuttaa suuresti katsojan käsi-

Uutistoimisto Reuters levitti vuonna 2007 kuvaa Venäjän RTV-televisioaseman lähettämästä videosta. Kuva oli Titanic-elokuvasta, eikä Pohjoisella jäämerellä tutkimusta tekevstä Mir-minisukellusveneestä kuten alkuperäisessä uutisessa annettiin ymmärtää.

tykseen kuvan luotettavuudesta. Arvioivassa luottamuksessa katsoja ottaa riskin, että kuva on väärennetty, mutta luottaa siihen silti.

PUUSTISEN mukaan lukijat luottavat Helsingin Sanomien ja Aamulehden kaltaisissa jul-

kaisuissa oleviin kuviin, mutta iltapäivälehtien kuviin he suhtautuvat epäilevämmiin. Lehden nimellä on merkitystä myös verkossa: etenkin nuoremmat lukijat uskovat yhtä paljon netissä julkaistuihin kuviin, jos ne ovat heidän luottamiensa lehtien sivuilla.

Puustisen mukaan lukijat suhtautuvat sallivammin uutiskuvien käsittelyyn kuin kuvajournalismin ammattilaiset. Lukijat esimerkiksi eivät pahastu iltapäivälehdissä paljon käytetyistä kuvakoosteista, joissa ihmisiä on asetettu väärään paikkaan, jos kuvasta sel-

västi näkee, että se on käsitelty.

Tutkimusta varten oli haastateltu kolmeakymmentä 15–65-vuotiasta suomalaista, jotka eivät olleet valokuvauksen ammattilaisia. Tutkimuksen oli rahoittanut Helsingin Sanomien Säätiö.